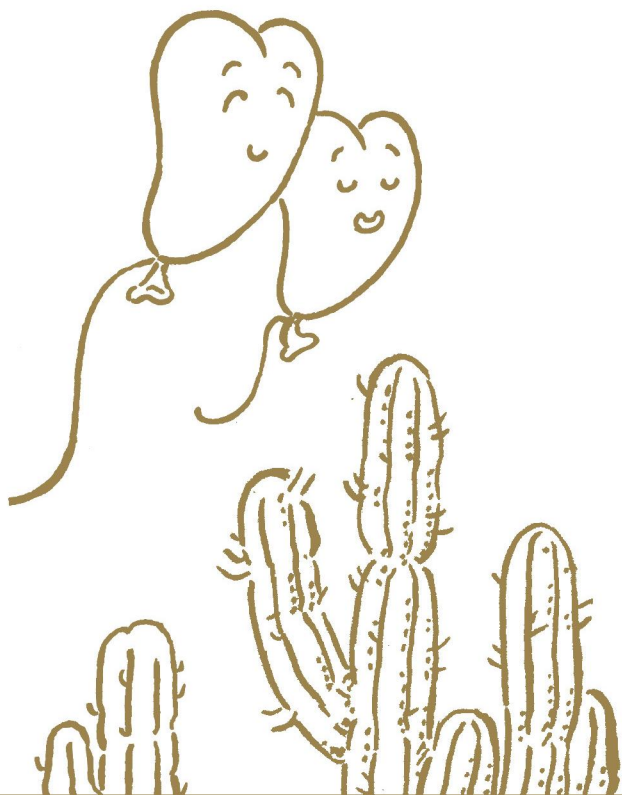

Příprava na manželství

Aleš Opatrný

Katecheze do kapsy

Aleš Opatrný

Příprava na manželství

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Opatrný, Aleš, 1944-

Příprava na manželství / Aleš Opatrný. – V Praze :

Karmelitánské nakladatelství, 2023. – 156 stran. –

(Katecheze do kapsy ; svazek 26)

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti

KatMedia, s.r.o.. – Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-7566-467-9 (brožováno)

* 27-452 * 27-555 * 177.6 * 316.772.4 * 159.955 * 316.356.2

* 27-4 * 2-58 * 272-1/-9 * 27-47 * (035)

- křesťanské manželství
- svátost manželství
- partnerské vztahy
- interpersonální komunikace
- řešení problémů
- rodina
- křesťanský život
- spiritualita
- učení katolické církve
- katecheze
- příručky

27-4 - Praktická teologie. Morální teologie [5]

© KatMedia, s. r. o., Praha, 2023

ISBN 978-80-7566-467-9

Úvodem

Proč by se měli dva lidé snášet v jednom manželství celý život? Proč se vázat? „Nevaž se, odvaž se“ není jen postarší reklama mobilního operátora, ale heslo řady současníků, podle kterého si aranžují svůj život. A nejen to. Čteme a slyšíme, že tradiční manželství je věcí minulosti a je dnes překonané. Nebo že rodina přece nemusí být jen muž a žena a děti, ale také dva muži nebo dvě či tři ženy s dítětem nebo bez něj. Podle mnohých by vše, co je uskutečnitelné, mělo mít zelenou – jinak se hned začne mluvit důrazně o diskriminaci.

Tak a podobně smýšlejí někteří a halasně tyto postoje propagují a chtějí je mnohdy realizovat i legislativními cestami. Jenže síla hlasu není totéž co síla argumentu a silný hlas nepředstavuje mínění většiny. Může ale na veřejnosti překřikovat solidní argumenty. Například ten, že touha po stabilní klasické rodině je v žebříčku přání současníků hodně vysoko. Nebo že stabilní rodina tvořená otcem, matkou a dětmi či dítětem je nejlepším prostředím pro vývoj dětí a pro jejich přípravu do života, v němž mají obstat.

Zkušenost ukazuje, že řada mladých lidí dnes nenachází odvahu k rozhodnutí pro definitivní a trvalé pouto v manželství, když zažívají nezdary rodičovské generace nebo svých vrstevníků. Nebo jim jejich nezralost brání udělat nezvratné a celoživotní rozhodnutí, a to nejen pokud jde o manželství.

Opovržlivá slova o manželství z úst těch, kdo žijí v párovém soužití „jen tak“, a to třeba i s dětmi, nebo výroky typu „my na náš vztah papír nepotřebujeme“, ukazují spíše na to, že se tím snaží něco zastírat nebo že jim k plné zralosti něco chybí.

Tato knížka ale nechce být polemikou s výše uvedenými či podobnými názory a postoji. Chce spíš všem, kdo uvažují o tom, jak uspořádat svůj partnerský život, nabídnout letitou i současnou zkušenost s vytvářením a budováním manželství a rodiny, a to nejen v katolické církvi. Chce podpořit důvěru v možnost vytvoření dobrého a stabilního manželství, které není jen krátkodobým projevem nadšení. Proto také nabízí informace o překážkách a záludnostech, se kterými se lidé v manželství i v cestě k němu setkávají, které je ale možné překonat. A také varování před tím, čím lze i velký vztah lásky poměrně snadno rozbít.

Mám osobní životní zkušenost ze života ve stabilní a fungující rodině, ve které jsem vyrostl a za niž jsem vděčný. Jako kněz mám za více než čtyřicet let služby mnoho zkušeností s těmi, kteří se setkali v manželství či rodině s velkými překážkami, jež někteří překonali, ale jiní bohužel ne. Z těchto zkušeností vznikala během let mého života a mé služby v církvi tato knížka.

Aleš Opatrný

1.
Příprava?
Proč?

Milí adepti a adeptky křesťanského manželství, zvu vás k rozhovorům, které se pokusím s vámi vést prostřednictvím této knížky, a hlavně k rozhovorům, které byste mohli vést ve dvojici, tedy mezi sebou navzájem. Nejen proto, že rozhovor je běžná lidská věc. Ale hlavně proto, že dobrá komunikace, ze které není natrvalo žádné téma vyloučeno, je v manželství podmínkou dobrého společného života. A bývá třeba ji i trochu cvičit.

Proč a o čem bych s vámi chtěl hovořit? O vašem vztahu, o manželství v pojetí katolické církve, o tom, co už jste poznali, a o tom, co vás nejspíš v budoucnosti čeká.

Jsem katolický kněz nežijící v manželství – žiji v celibátu. Může vás tedy napadnout celkem logická otázka, co vám mohu o manželství povídat. A odpovím, že mnoho. Ve své více než čtyřicetileté kněžské službě jsem poznal těžko spočítatelné množství manželů, manželek, manželství, radostí, strastí a krizí, které se v manželstvích vyskytují. Nemohu tedy naštěstí nabízet pouze jeden model života, totiž ten svůj, ale zpracovanou rozsáhlou zkušenost mnohých a v neposlední řadě zkušenost katolické církve, která si manželství velmi cení.

Je ale možné se na manželství připravovat? Je to potřebné, anebo se to v katolické církvi jen „musí“? A pokud je to potřebné, tak jak? Nemůžeme si přece „nacvičit“ řešení či zdolávání situací, které teprve přijdou! Navíc už spolu nejspíš nějakou dobu chodíte a ledacos jste prožili, třeba i včetně kri-

zí či dočasného rozchodu. Nebo dokonce máte za sebou kratší nebo delší čas jakoby manželského života ve společné domácnosti. Na co se tedy připravovat? Jednoduše řečeno na to, že pokud pochopíte manželství tak, jak je v katolické církvi, ve které ho chcete uzavřít, chápáno, máte se připravovat na společné dílo. Tedy na budování vzájemného vztahu i vztahu s Bohem, který je celoživotní. K tomu patří i rozeznávání a překonávání situací, které by jej ohrožovaly nebo zničily.

Ledacos jste už ve své známosti poznali. Bude dobré, když vás následující stránky přivedou k zamyšlení, k reflexi a ke vzájemné komunikaci i o tom, o čem jste spolu zatím nemluvili, ač jste to zažili nebo se obáváte, že by to mohlo nastat. Jistě jste mnohé viděli u svých přátel a známých nebo v rodině, ve které jste vyrostli. Chcete to uskutečnit? Nebo se tomu naopak chcete vyhnout? A chcete to oba? To všechno jsou věci, které bývá dobré pojmenovat a prohovořit a nečekat jen, že se to „nějak samo“ upraví či urovná. A že to váš protějšek jistě vidí a hodnotí jako vy.

Mezi známostí či společným životem v páru a mezi plným a trvalým sdílením života v manželství je, jak ukazují mnohé zkušenosti, sice souvislost, ale právě tak i velký rozdíl. To sami uvidíte, nebo vám o tom už něco řekli vaši přátelé. Proto vás hned na začátku vybízím: Zkuste číst následující stránky s vědomím, že mnohé z popsáno už jste zažili, ale ne všechno. A že nikdy nemůže-

me říci, že to, co se stalo jiným, se nás týkat nebude. Zkrátka - přijměte obsah napsaného s jistou shovívavostí a otevřeností. Knížku si potom uložte, ale tak, abyste ji za pět či šest let našli. Poté se do ní podívejte znova. Nejspíš se „najdete“ leckde tam, kde jste se předtím nenašli. A ledacos z Vašich (i mých) zkušeností si potvrdíte nebo připomenete.

2. Jak chápe křesťanství člověka

Nepůjde tu o nějaké učené teoretizování, ale o zcela zásadní věc. Totiž o odpověď na otázku, kdo je člověk. Pro křesťany je základním východiskem Bible. Ta nás ovšem nepoučuje o tom, jak vznikala svět a jak vznikala člověk, ale mluví o tom, kdo je člověk a jaké je jeho místo v kosmu čili mezi vším, co v hmotném světě nacházíme. V Bibli, v První knize Mojžíšově, čteme: „*Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil*“ (Gn 1,27).

Člověk je tedy v zásadě „Boží výtvor“ (ne Boží omyl) a nějakým způsobem zpodobuje Boha. Má svobodnou vůli a je schopen lásky, milosrdenství, odpouštění i tvořivosti. Každý jinak, někdo víc a někdo méně, ale v zásadě každý. To znamená, že v každém člověku je něco úctyhodného. A ovšem i to, čím se Bohu nepodobá, což zahrnujeme pod pojem „zlo“.

Božím obrazem je člověk jako muž a jako žena. Tím je dána jejich stejná hodnota, ale zároveň je řečeno, že muž je mužem a žena ženou, že to nejsou jen snadno zaměnitelné „součástky“ v lidské společnosti. V současné době se vede mnohdy ostrá, ale ne vždy věcná diskuse o tom, jak to s člověkem jako mužem a ženou je. Je zde celkem pochopitelný odpor k tomu, aby byly mužům a ženám ve společnosti i v rodině dány jaksi zvnějšku předem dané a nezměnitelné role, které historicky a mnohdy i v současnosti dávají ženám roli zřetelně podřadnější. V diskusích a v požadavcích se ale někdy

zaměňuje oprávněný požadavek na respektování stejné důstojnosti muže a ženy s požadavkem na „zestejnění“ muže a ženy. Z toho potom vyplyne názor, že pohlaví (a nikoliv jen společenská role!) je věcí volby. Což neodpovídá ani uspořádání mužského a ženského těla, ani méně nápadným, ale důležitým rozdílnostem mužského a ženského organismu, o kterých ví medicína i psychologie.

Být jedno

Když čteme v Bibli dál, najdeme krásné poetické líčení, které nám básnicky, nikoliv přírodovědecky, říká, jak je to s mužem a ženou: „*Pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná*“ (Gn 2,20), tedy taková, která by se k němu hodila. A je tu krásný obraz – Bůh přivedl na člověka spánek, vyňal žebro z jeho těla, zformoval z něho ženu, přivedl ji k člověku a ten řekl: „*Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla!*“ (Gn 2,23). Tak je poeticky a zároveň srozumitelně vyjádřeno, jak muž i žena – Boží dílo z téhož zdroje a materiálu – tíhnou k sobě. Ono je to obsaženo už i v názvu – hebrejsky se muž řekne „iš“ a ženský rod se tvoří příponou -a: „iš – iša“. Výraz „žena“ je tedy v hebrejštině odvozen jen příponou od výrazu „muž“. Je zde naznačena naprostá rovnocennost, a přece různost muže a ženy a to je věc velice důležitá. Nedbat obojího vede k zásadní chybě. Člověk je muž a žena a tím je dána základní, Bohem chtěná, pluralita.

V Bibli také čteme, jaký úkol dává Bůh člověku, tedy muži i ženě: „*Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte si ji a panujte ...*“ (Gn 1,28) a dále: „*Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem*“ (Gn 1,24). Zde jen doplníme vysvětlení, že v hebrejštině, ve které je napsán Starý zákon, „tělo“ znamená „člověk“. Ti dva budou tedy jedna bytost a my zde tak máme vytyčený cíl, k němuž bude směřovat náš výklad a k němuž směřuje celé manželství. Dejme důraz na slovo „směřuje“, protože jde o úkol celoživotní.

„Být jeden“ totiž není jednou provždy daný stav. To je celoživotní úkol, který je dosahován tu lépe, tu hůře, ale je to „celoživotní projekt“, a proto má smysl do něj investovat hodně sil a vytrvalosti. Pro věřícího křesťana je podstatné vědomí, že to takto chtěl Bůh. Že tedy manželství sice v různých časech a v různých kulturách má různé podoby, ale pokud jde o jeho základ, tedy celoživotní společenství muže a ženy, není nějakou lidskou vymyšleností, ale je to skutečnost vetkaná do celku stvoření jako jeho dobrá součást.

Člověk v sobě může skutečně objevit schopnost přilnout, přidržet se svého protějšku tak, aby ti dva byli jedno, ale udělá-li to čtyřikrát za život s různými protějšky, je tím samozřejmě zraněn a sám zraňuje. Protože je v zásadě povolán k tomu, aby to udělal jednou, aby jen jednou uzavřel